

Den osynliga citrontarteletten

En text om hur min process med att göra ett radiodrama gick till

Felix Häggblom

Examensarbete för Dramainstruktör (YH)-examen

Utbildningen för Scenkonst
Vasa 2018

EXAMENSARBETE

Författare: Felix Häggblom

Utbildning och ort: Scenkonst, Vasa

Handledare: Grete Sneltvedt

Titel: **Den osynliga citrontarteletten**

Datum

Sidantal 24

Bilagor: 1

Abstrakt

I mitt examensarbete beskriver jag och analyserar processen över hur jag satte upp mitt radiodrama "*À bon chat, bon rat*". Jag har använt mig av material från mitt konstnärliga slutarbete samt teaterlitterära källor som underlag för min undersökning. Mitt syfte med detta arbete är att ge en bild av mitt konstnärliga slutarbete från manusarbete till klippning av den slutliga produkten. Jag undersöker hur mycket information man skall ge åt publiken samt utmaningar och problem som uppkom i samband med att ensam producera ett radiodrama. Den övergripande slutsatsen jag dragit efter att ha skrivit detta arbete är att ett radiodrama är en exakt konstform där det är extra viktigt vad man väljer att berätta, vad man väljer antyda och att även de minsta detaljerna kan ha en stor inverkan slutprodukten.

Språk: Svenska

Nyckelord: Radioteater, Drama, Scenkonst

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Felix Häggblom

Koulutus ja paikkakunta: Scenkonst, Vaasa

Ohjaaja(t): Grete Sneltvedt

Nimike: **Näkymätön sitruunatartaletti**

Päivämäärä

Sivumäärä: 24

Liitteet: 1

Tiivistelmä

Opinnäytetyössäni kuvailen ja analysoin prosessiani "À bon chat, bon rat" -radiodraaman valmistamisessa. Olen käyttänyt aineistoa taiteellista opinnäytetyöstäni sekä teatterikirjallisia lähteitä pohjana tutkimukselleni. Tarkoitukseni tällä työllä on antaa kuva taiteellisesta opinnäytetyöstäni, käsikirjoituksesta lähtien lopullisen työn leikkaamiseen. Tutkin sitä, kuinka paljon tietoa pitää antaa yleisölle sekä haasteita ja ongelmia, joita nousi tuottaessani yksin radiodraamaa. Kokonaisvaltainen loppupäätelmäni on, että radiodraama on tarkka taiteenmuoto, jossa on todella tärkeää, mitä valitsee kertoa, mitä valitsee vihjata ja että jopa pienimmillä yksityiskohdilla voi olla suuri merkitys lopputulokseen.

Kieli: Ruotsi Avainsanat: Radioteatteri, Drama, Scenkonst

BACHELOR'S THESIS

Author:

Degree Program: Scenkonst, Vasa

Supervisor(s): Grete Sneltvedt

Title: **The Invisible Lemon Tart**

Date

Number of pages: 24

Appendices: 1

Abstract

In this thesis I will describe and analyze my process of making my radio drama "À bon chat bon rat". I will be using materials from my artistic final work and literary sources. My intention is to shine a light on my artistic final work from the beginning of the writing process to the editing of the final product. In this text I will, among other things, try to find out how much information you should give to the audience. I will also discuss and go through the challenges and problems that arose as a consequence of me making and producing a radio drama by myself. My final conclusions that I have drawn after writing this thesis is that radio drama is a precise art form where what you tell the audience, what you imply, and the smallest of details can make a huge impact on the quality of the final product.

Language: Swedish   Key words: Radio drama, Drama, Scenkonst

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Del 1-En idé	2
3. Inför skrivprocessen	4
4. Del 2-En resa	6
5. Skrivprocessen.....	8
6. Del 3-Ett hopp.....	10
7. Bearbetning av manuset.....	12
8. Del 4-En vilja	14
9. Inspelning	17
10. Del 5-Ett Slut	19
11. Klippning.....	22
12. Avslutning.....	24
13. Bilaga	
14. Källor	

Inledning

Jag har valt att skriva mitt examensarbete om hur jag utförde mitt konstnärliga slutarbete. Ett radiodrama som hette À bon chat, bon rat. Jag har valt att dela in mitt slutarbete i två delar, en berättelsedel och en del med reflektioner. Berättelsedelen är en historia baserad på mina upplevelser med att jobba på mitt radiodrama. I reflektionsdelen kommer jag att reflektera över teman som nämnts i berättelsedelen. Jag har delat in texten i fem delar eftersom min process även var delad i så många delar. Delarna är följande: inför skrivprocessen, skrivprocessen, bearbetning av manuset, inspelning och klippning av radiodramat. Varje del börjar med en berättelsedel och slutar med en reflektions -del. Orsaken varför jag har valt att dela upp mitt slutarbete så här beror främst på att hela min process varit klart uppdelat i separata delar och jag ville därför spegla uppdelningen i mitt skriftliga examensarbete.

Del 1-En idé

Berättelse

Vår historia tar sig början under våren 2000, rättare sagt den 22 maj. Trots att det nästan är sommar är träden fortfarande bara. På en kulle i staden står ett grönt trähus. Den kalla vårvinden, som dragit igenom staden i nästan en månad nu, piskar mot den föråldrade fasaden. De gamla fönsterrutorna och väggarna, som förr isolerat huset, har börjat ge vika för naturen. Hela huset läcker. Igenom skrymslen och vrån tränger sig den karga vårluften in och blåser upp år av lagrat damm.

Pierre Pamplemousse och hans föräldrar Marie och Pablo står uppe på vinden i hans nyligen bortgångne morfars hus. Brädorna knakar under deras fötter när de försiktigt går genom rummet. Längst inne i hörnet på andra sidan av den stora vinden står en gammal kista och det är just den som Pierre och hans föräldrar är på väg mot. Det är nämligen i den kistan som allt kommer att få sin början.

Pierre tar ett stadigt grepp med båda händerna och öppnar försiktigt locket på kistan. Inuti kistan finns ett helt liv av minnen. Böcker, klenoder och souvenirer från ett långt liv, allt prydligt nedsatt i kistan.

- Det ser ut som du klarar av att gå igenom det här själv, säger Marie med en lättad röst, jag och pappa går ner och stänger av värmen. Vi kommer tillbaka senare och ser hur långt du har kommit.

- Okej, säger Pierre

När både Maries och Pablos fotsteg dött ut böjer sig Pierre över kistans innehåll och börjar lyfta ut föremålen. Han staplar föremålen i två högar, de som ska ges bort till släktingar och de som ska behållas. När han kammat igenom kistan och organiserat dess innehåll får han syn på en gulnad pappersficka med en bunt med papper. Pierre inser med detsamma att det här är ett manus. När han börjar läsa försvinner resten av världen. Det är bara han och manuset. När han kommit till hälften av pappersbunten slutar plötsligt texten och Pierre, som inte är förberedd, kastas ut ur fiktionen och landar på det hårda golvet där han för en liten stund sedan börjat läsa. Då hör han knarrande fotsteg från källartrappan.

- Hej! Hur långt har du kommit? frågar Marie

- Jag är nästan klar, svarar Pierre, - förresten, vet du vad det här är för nåt?

Han höll upp buntens med de gulnande pappren.

- Det där? Får jag se, säger Marie

Pierre räcker över bunten med papper till Marie som snabbt ögnar igenom den och konstaterar att det var nåt manus som Bernard höll på att skriva, men som han aldrig lyckades få färdigt.

- Han brukade plocka fram det där manuset men han fick aldrig något skrivet... jag har ett svagt minne av att han skulle ha sagt att han inte längre var densamma som började skriva manuset, säger Marie och räcker tillbaka manuset.

En tanke har börjat ta form i Pierres huvud. "Vad om jag skulle slutföra hans manus".

Tanken kittlar honom eftersom det också skulle vara ett sätt för honom att lära känna sin morfar lite bättre.

- Går det bra om jag tar den här? frågar Pierre och hoppas på att ingen annan har frågat efter den.
- Självklart, svarar Marie förvånat
- Vad skall du göra med den?
- Jag lekte med tanken om att kanske slutföra manuset, säger Pierre utan att tänka sig för.

Marie funderar. Pierre ångrade redan att han sagt nåt men precis när han skulle ta tillbaka orden svarar hon.

- Det är en bra idé. Förresten vänta lite.

Marie går med raska steg till andra sidan av vinden och kommer tillbaka med en liten läderinbunden bok.

- Jag tror att du kan ha nytta av den här. Jag kollade på insidan och det här är hans dagbok från den tiden han skrev manuset, säger Marie och räcker över boken. Din morfar brukade ta fram den här då han satt och skrev på manuset.

Pierre öppnar försiktigt bokens pärm. På första sidan står det "Bernard Cheval 6 Rue du Hamel Bordeaux 1939". Han läser adressen om och om igen. Han har aldrig hört att hans morfar skulle ha bott i Bordeaux.

Det har blivit sent. Solen sista stålar kastar långa skuggor längs med väggen. Pierre har hjälpt sina föräldrar med att få ner sakerna i små påsar. När alla påsar är färdigpackade har det blivit mörkt där ute. Det var dags att bege sig hem. Med boken och manuset i handen går han längs med de smala krängande gatorna till sin lägenhet. Han har en lång resa framför sig. Imorgon ska han fortsätta på historien som hans morfar påbörjade för 70 år sedan.

Jag har observerat under de senaste åren att teaterpjäser, med undantag av musikalerna, har varit väldigt visuella där det auditiva stöder det visuella och ibland är helt frånvarande från föreställningen. Jag ville därför göra en föreställning där alla sinnen, utom syn och smak, skulle användas dvs. hörsel, känsel, och lukt.

Jag började planera mitt slutarbete i början av juni 2017. Under den månaden lade jag upp två ramar för skrivandet: En berättelseram och en formram för själva pjäsen.

Den första ramen jag satte var för själva formen. Som jag skrev i början ville jag göra en föreställning utan ljus där skådespelarna framför allting från effekter, ambient till repliker själva. På grund av att föreställningen skulle framföras framför publik skulle den avvika från det moderna hörspelet eftersom publiken fokuserar i första hand på själva hörspelet.

Hugh Chignell skriver:

“The secondariness of radio means that the listener can easily perform some other activity (work, drive, and so on) while listening and paying attention to the radio” (Chignell, 2009, s.70)¹

Det här betydde att jag inte behövde kämpa lika mycket om lyssnarens uppmärksamhet eftersom steget att sluta lyssna och göra något annat är mycket större än för en betalande publik på en föreställning där akten av att lämna föreställningen kräver mer initiativ. Däremot uppstod det nya utmaningar vilket jag kommer ta upp i kommande kapitel.

Jag märkte senare i processen att jag inte hade resurser att genomföra föreställningen med levande skådespelare framför publik. Det här ledde till att jag ändrade formen till ett “vanligt” hörspel. Ändringen hade inga konsekvenser för min arbetsprocess eftersom pjäsen fortfarande skulle spelas upp framför publik. Dessutom skulle jag nu spela in allt vilket betydde att jag hade större kontroll över själva slutprodukten.

Den andra ramen som jag satte var för själva berättelsen. Jag hade under hela juni månad bollat runt med vad pjäsen skulle handla om. Genom att fundera och spåna med personer som råkade vara i samma utrymme kom jag fram till följande ram. Jag ville att pjäsen

---

¹ The Radio Drama Handbook: Audio Drama in Context and Practice (Hand & Traynor, 2011, s43).

skulle handla om en karaktär som i början av berättelsen skulle ses som en väldigt sympatisk, ständigt kämpande “underdog” som genom ett perspektivbyte skulle bli det motsatta. Lite som Sankt Bernhardshunden Cujo i Stephen Kings roman med samma titel där hundens perspektiv är totalt annorlunda från dem runt omkring. Jag ville att huvudkaraktären skulle ha ett skört inre och ett kallt hårt yttre. Jag skulle först visa det sköra inre för att sedan visa det hårda yttre och hur det påverkar människor runt omkring hen. När jag väl började skriva på pjäsen avvek jag från ramen.

För mej var det bra att ha en ram för pjäsens struktur och innehåll innan jag började skriva p.g.a att det gav mej något att förhålla mig till när jag väl skulle börja. I det här fallet var det inte något specifikt ämne jag skulle skriva om och därför klarade jag mig med en lös berättelseram. Om jag däremot hade skrivit om något specifikt hade jag behövt en mer detaljerad ram för pjäsen. Jag skulle även kolla vilka materiella samt personella resurser jag hade till mitt förfogande innan jag skulle börja med själva skrivprocessen. Då skulle jag ha kunnat skriva min pjäs utgående ifrån vad jag hade tillgång till och vilka som skulle ha tid att vara med.

Del 2-En resa

Berättelse

Klockan var runt nio på kvällen då planet med Pierre ombord landade vid flygplatsen i Bordeaux. Det hade gått två månader sedan han hittade sin morfars manus uppe på vinden. I två månaders tid hade han försökt hitta en passande fortsättning till manuset, men till ingen nytta. Trots att han hade ägnat en stor del av sina vakna timmar med att skriva kändes det som om han inte hade fått en rad skriven. När en månad hade gått hade Pierre nästan gett upp. Han satt vid sitt skrivbord då tanken uppenbarade sig för honom. Han skulle såklart åka till Bordeaux och skriva. Eftersom han ändå inte kom någon vart där han var och inte hade något att förlora bestämde han sig för att chansa och resa dit. Samma kväll hyrde han en lägenhet och bokade flygbiljetter till Bordeaux. Väl där skulle han besöka platserna som hans morfar hade skrivit om i sin dagbok och förhoppningsvis få inspiration att fortsätta skriva.

Den svala sommarnatten kramade om Pierre när han steg ut på trottoaren utanför terminalen. Han satte sig på bussen till stan. Fyrtio minuter senare stod Pierre utanför den lägenheten han skulle bo i under sin en månad långa vistelse i Bordeaux. När han hade fått nycklarna av hyresvärden letade han sig fram till sin lägenhet, som låg i ett stenhus på andra våningen i ändan av en lång korridor. När han väl hade slängt ifrån sig all packning ”kollapsade” han på sängen. (föreslår citationstecken, eftersom kollapsa innebär att tappa medvetandet eller bryta samman/ Dicks anm.)

Pierre vaknade när solens strålar träffade hans ansikte genom en fönsterlucka i taket. De första sekunderna låg han kvar i sängen sen kom han plötsligt på var han var och vad han skulle göra. En pirrande iver spred sig igenom hans kropp med en sån fart att han kastade sig ur sängen och rätt som det var stod han ute på gatan. Med sig hade han en ryggsäck med en anteckningsbok samt morfars manus och dagbok. När han slog upp dagboken såg han en bild av ett stort klocktorn vilket visade sig ligga alldeles bredvid Pierres lägenhet. Bredvid bilden i dagboken hade hans morfar antecknat “en möjlig mötesplats”. Och när Pierre hade kommit fram till torget där klocktornet stod insåg han att det här var en perfekt plats för att använda i en berättelse. Klocktornet var som en kyrkspira från en katedral men helt separerad från själva kyrkan. Efter den upplevelsen blev Pierre så inspirerad att han spenderade hela dagen med att besöka platserna hans morfar hade fotograferat i sin dagbok. Han besökte Place de la Bourse, ett stenlagt torg med en stor fontän precis vid floden Garonne som rinner igenom staden. Han spatserade även över den stora stenbron som binder båda delarna av Bordeaux samman. När han stod mitt på bron märkte han en enorm hissbro som han lade bakom örat som en potentiell plats. När dagen började lida

mot sitt slut hade han gått kors och tvärs igenom hela stan. Han hade besökt alla platser hans morfar hade fotat och skrivit upp platser som hade inspirerat honom.

Pierre hörde ljudet från klocktornet. Det var snart midnatt och imorgon skulle han börja skriva klart sin morfars manus.

Följande morgon gick Pierre för att skriva. Med sig hade han anteckningsboken, manuset och dagboken. I dagboken hade han läst att platsen där hans morfar hade suttit och skrivit inte låg långt från hans lägenhet. Han följde gatan ända tills han kom till en port som vette ut mot en bred gata. På andra sidan gatan låg hans mål, en park precis bredvid ån. När hans fötter nuddade gräset visste han att det var här han skulle skriva.

Det var en klar morgon. Solen hade redan börjat värma upp den svala luften som natten hade lämnat efter sig. Pierre hittade en parkbänk i skuggan där han satte sig ner. När han hade suttit där ett tag öppnade han sin morfars dagbok och började läsa.

“27.6 1939,

Jag blir allt mer orolig för vår framtid. Vi lever i turbulenta tider och ingen vet hur mycket av vår tid vi har kvar. Mitt manuskript är inte klart än vilket bekymrar mig djupt. Det är nu i dessa tider som vår stad skulle behöva radioteaterns förenande kraft. I morse tog jag mig en promenad i stan för att låta inspirationen finna mig. Jag hade gått en bra bit då jag gick förbi ett bageri. De hade nyligen ställt ut en plåt med färskgräddade citronarteletter och när jag kände dess gudomliga doft sprida sig längs med gatan fick jag en strålande idé. Till saken hör nämligen att jag nu länge inte haft ork till att skriva en enda rad. Jag behövde nämligen ett stöldgods, men kunde ej komma på vad skulle vara. Så när den gudomliga doften av dessa citronarteletter träffade mina näsborrar kom idén till mig. Den träffade mig som en blixtn från en klar himmel. ”

Pierre satte ner morfars dagbok. Han tog fram anteckningsboken och en penna och började skriva. Historien som hans morfar hade skrivit slutade mitt i en jaktscen mellan huvudpersonen Nora och tjuven The French Thug. Då kom Pierre ihåg hissbron han hade sett under gårdagens tur. Nu visste han precis hur han skulle fortsätta sin morfars berättelse.

Från den dagen skrev Pierre varje dag på samma parkbänk i parken. Och ju mer han skrev desto mer olik blev den morfars historia. Tiden gick fort för Pierre. Så fort att han knappt märkte hur veckorna bara susade förbi och rätt som det var skrev han den sista raden och tryckte in den sista punkten. Han hade lyckats.

Min skrivprocess började i början av augusti 2017 då mitt flyg landade på flygplatsen i Bordeaux i Frankrike. Jag började inte skriva manuset förrän en vecka in i min vistelse där. När jag väl kom igång med att skriva kom jag till min stora förvåning in i en fast skrivrutin som höll under hela processen. Jag skrev 2 timmar varje kväll i en park utanför min lägenhet. Det blev så mest av praktiska skäl. Att det just blev på kvällen berodde främst på att det var alldeles för hett för att skriva på dagen och att jag skrev i parken berodde på att jag inte klarade av att skriva i lägenheten. Det här kom att visa sig vara väldigt bra för min process eftersom jag hade hela dagen fram till kvällen på mig att gå runt i stan och samla in intryck för manuset. Eftersom jag skrev mitt manus ute i parken var det väldigt opraktiskt att skriva på dator vilket ledde till att jag skrev ner hela manuset för hand i ett häfte. Det här hade en oanad positiv effekt senare i processen av den orsaken att jag blev tvungen att renskriva hela manuset på datorn vilket ledde till att jag bearbetade manuset en extra gång. Något som jag kanske inte skulle ha gjort om jag skrev direkt på datorn. Trots det kan det hända att själva bearbetningen av manuset efter skrivperioden skulle ha gått snabbare om jag inte hade blivit tvungen att renskriva allt. Jag är även medveten om att den här tekniken fungerade speciellt bra i den här processen och att den kanske inte skulle ha varit idealisk om omständigheterna t.ex. staden, vädret, arbetstiden mm. hade varit annorlunda.

Ett problem som presenterade sig från och till under hela skrivprocessen var frågan om hur detaljerat mitt manus skulle vara? *“On one hand, the writer has to make sure that the listener ‘gets’ what is being said and what the situation is. On the other hand, the writer must make sure that the sequence is not ‘overdone.’” (Traynor & Hand, 2011, s.134)*

Allt sedan jag var liten har jag haft en tendens att vara alldeles för detaljerad. Jag har ett behov av att göra mig förstådd vilket leder till att jag inte litar på att det jag just har skrivit är tillräckligt detaljerat. Det här har lett till att jag har beskrivit en händelse in i minsta lilla detalj för att omedvetet försäkra mig om att ingen skulle kunna missförstå vad jag skrivit. Eftersom jag under åren blivit medveten om den här benägenheten hos mig lade jag extra mycket vikt på att balansera mellan för mycket och lite detaljer.

Slutresultatet blev i stora drag en relativt bra balansgång med detaljer. Däremot fanns även en hel del delar som antingen var för vaga, en del onödiga scener och en ibland alltför detaljerad dialog. Något som jag kommer att ta upp i följande kapitel.

Jag har under de senaste åren fått höra från flera källor att man skall var försiktig med att resa någonstans och skriva. De har menat att det är lätt hänt man förlitar sig på att inspirationen magiskt ska infinna sig bara för att man har bytt plats. Det här skulle leda till att man inte gör något och bara väntar. Jag var alltså medveten om fällorna med att skriva på annan ort och kunde ta det i beaktande och medvetet utveckla en arbetsrutin. Något som jag inte skulle ha gjort om ingen hade påpekat det.

När det kommer till skrivandet skulle jag till nästa gång försöka skriva mera på fritiden och ta reda på vad som är viktigt för publiken att veta och vad som bara är utfyllnad. Jag skulle även läsa manus specifikt för hörspel samt lyssna på dem. På det sättet skulle jag få en tydligare bild av formen och dess konventioner.

Del 3-Ett hopp

Berättelse

Dörren till lägenheten stängdes med en dov smäll. Ljudet av väskorna som träffade marken fyllde rummet med oväsen som tonade ut lika snabbt som det hade uppstått. Nu stod Pierre mitt i sin lägenhet. Han var hemma. Efter en månads skrivande hade han äntligen slutfört sin morfars manus. Trots att han var väl medveten om att det var mycket kvar kände han sig nöjd.

Pierre kom hem från Bordeaux den första september, men han fortsatte inte bearbeta manuset förrän den tionde november. Under dessa två månader hade staden bytt färg från grönt till gul-rött och molnen, som hade hållit sig undan hela sommaren, gjorde ständiga besök.

Under just ett sånt här molnbesök i november satt Pierre vid universitetsbiblioteket och skulle börja med att skriva om sitt manus. Det första han gjorde var att skriva in det på en dator och när det var gjort kunde han redigera manuset. Efter en halv vecka var manuset inne i datorn. Han hade i processen blivit tvungen att skriva om flera delar som han inte var nöjd med vilket inte var ett problem eftersom manuset för varje omskrivning blev mer som hans morfar hade skrivit det. Trots det kunde Pierre inte låta bli att fundera över om det han höll på med skulle stjälpas hans morfars pjäs. De flesta dagarna lyckades han med att hålla undan dessa tankar men ibland blev dom så starka att han blev tvungen att ta långa pauser i skrivandet.

“Nu vet jag inte vad jag skall ändra mer” tänkte Pierre när han hade fått ner den sista ändringen i sitt manus. *“Okej, nu gäller det bara att skicka iväg manuset och hoppas på det bästa”* tänkte Pierre och tryckte på skickaknappen på datorn. Det elektroniska brevet med hans manus susade iväg med ljusets hastighet igenom cyberrymden.

Följande dag återvände det elektroniska brevet, men den här gången med korrigeringar. Brevet fyllde hela hans skärm och när han läste vad som skulle ändras insåg han att manuset inte var lika klart som han hade trott. Tvärtom det var mycket som skulle ändras och Pierre, som hade väntat på att börja använda manuset, tog ett stadigt men tveksamt tag i uppgiften och började skriva om texten igen.

Omskrivningen var i Pierres ögon ett “ont måste” och trots att han visste att det hela tiden blev bättre var han inte alltid säker på att det verkligen blev det.

Ett av Pierres största problem var att han var alldeles för detaljinriktad. Redan som barn hade han svårt med att rita av föremål utan att försöka fånga alla detaljer och färgnyanser.

Det här var Pierre mycket medveten om då han satt framför datorn och skrev. “Vad är nödvändigt att ha med och vad är onödigt”, “Hur detaljerat måste jag skriva det här för att folk skall förstå” och många andra tankar irrade runt i Pierres huvud. Han hade fått hjälp men han kände sig fortfarande osäker gällande gränsen mellan övertydlig och vag.

När Pierre hade skrivit om hela pjäsen fyra gånger fick det vara nog. Fastän han tyckte att han skulle kunna hålla på i minst en månad till var han medveten om att han inte hade den tiden. Osäkerheten som han burit med sig ända sedan han började med att skriva om förvandlades till ett “nu eller aldrig”. Det var dags att gå vidare och påbörja den andra delen av hans morfars projekt. Att göra ett radiodrama.

Bearbetning av manuset

Reflektioner

Ex. 1 (Scen 5a, version 2)

Jag började bearbeta manuset i början av november 2017. Det första jag gjorde var att renskriva manuset. Jag skrev även om vissa repliker och ändrade på vissa delar som inte fungerade. När hela manuset var inskrivet på datorn kunde jag börja med den riktiga bearbetningen.

Den renskrivna texten visas i ex. 1 och 2.

Jag skickade den renskrivna versionen av mitt manus till Grete Sneltvedt, som handledde mig i manusarbetet. Hon skickade vidare manuset till sin kollega, författaren och dramaturgen Camilla van der Meer Söderberg. De hade i sin tur diskuterat sinsemellan och gav mig en lista på saker jag borde tänka på med mitt manus.

Dessutom hade van der Meer Söderberg skrivit in kommentarer i mitt manus och utifrån dessa kommentarer skrev jag om mitt manus.

I scen 5a (ex. 1) fick jag kommentaren att huvudkaraktären Nora inte hade någon egentlig uppgift i scenen och att jag antingen skulle tillföra detaljer eller ta bort den helt och hållet. van der Meer Söderberg poängterade även att jag skulle tänka på framåtrörelse i texten.

Eftersom scenen inte hade nån större inverkan på historien och varken gav någon karaktärsutveckling eller framåtrörelse överhuvudtaget valde jag att ta bort scenen.

Scen 5a

Int. Bageriet

Nora:
Jag hör av mig om det kommer upp något

Bageriägare2:
Tack så mycket! God fortsättning

Nora:
Tack det samma!

Ext. Stan
(Nora går ut ur bageriet. Noras telefon ringer, det är Léa)

Nora:
Hej Léa!

Léa:
Jag startar hemifrån nu jag är där om 20 min

Nora:
Var?

Léa:
Filmen

Nora:
Just det! Jag slutade just skall bara springa snabbt via kontoret och så kommer jag sen.

Léa:
Vi ses där. Älskar dig!

Nora:
Det samma! Kom ihåg att köpa popcorn!

Ex. 2 (Scen 2a, version 2)

Scen 2a

(utanför bageri 48. Stadsljud, dörr till bageriet öppnas, Nora stiger in i bageriet. Hon går fram till kassan)

Nora:
Hej! Nora Dubois från försäkrings byrån. Jag förstod att-

Bageriexpedit:
Jättebra! vänta lite (hojtar) försäkringsutredaren är här!

Bageriägare:
Hej! Paul Remy, Bageriägare, vad kul att ni kunde komma så tidigt.
(Kort paus)

Ja vi har haft inbrott under morgonnatten och alla våra citrontarteletter är borta.

Nora:
Ja (antecknar) Var det bara citrontarteletterna som togs?

Bageriägare:
Nej, även alla ingredienser och utrustning som behövs för att tillreda dem. Polisen är på väg. Dom sa att det här inte är det enda bageriet som blivit rånat i natt.

Nora:
Vilket värde skulle du uppskatta stöldgodset var värt?

Bageriägare:
Jag har kollat med inventeringslistan och tarteletterna, ingredienserna och utrustningen skulle ha ett värde på 2000€.

Nora:
Bra, kom ihåg sen att skicka in de exakta värdena när du har dem. Förresten nämnde polisen någon tid för när de skulle komma.

Om scen 5a (Ex. 1) innehöll mest tom information är scen 2a (Ex. 2,3)

det motsatta. Van der Meer Söderberg

Ex 3. (Scen 2a, version 4)

kommenterade i mitt manus att scenen var lite för pratig och informativ. Dessutom menade hon att replikerna var lite för skriftspråksaktiga och att jag borde göra dem till talspråk d.v.s. mindre detaljerade och "korrekta".

Ex. 2 är före kommentarerna och Ex. 3 är efter.

Det första jag gjorde var att ta bort all irrelevant information från dialogen som t.ex. stöldgodset och dess värde. Jag förenklade även vissa repliker i scenen.

När jag hade gjort det märkte jag att bara genom att rensa dialogen och i vissa fall spetsa till den fick scenen mer framåtrörelse och karaktärerna mer liv.

För mig var Camilla van der Meer

Söderbergs kommentarer en enorm hjälp som fick mig att inse fel med mitt manus som jag kanske inte annars skulle ha sett. Jag jobbar fortfarande med att skriva repliker på ett sånt sätt som folk pratar i verkliga livet. Därtill försöker jag hitta balansen mellan hur mycket information publiken behöver och mellan hur viktigt det är att det finns en strävan eller framfart i scenen.

Scen 2a

EXT. BAGERI 48 - MOGRON

Utanför bageri 48. Stads ljud, dörr till bageriet öppnas, Nora stiger in i bageriet. Hon går fram till kassan.

INT. BAGERI 48 - MORGON

NORA:

Hej! Nora Dubois från försäkringsbyrån
Astraea.

Jag förstod att ni hade haft inbro*tt under
morgonnatten.

BAGERIEXPEDIT:

Jättebra! vänta lite (hojtar)
försäkringsutredaren är här!

BAGERIÄGARE:

Hej! Paula Remy, Bageriägare,
vad kul att ni kunde komma så tidigt.
Ja alla är borta!

NORA:

Alla?

BAGERIÄGARE:

Alla citrontarteletter är borta!

NORA:

Jaha

(antecknar)

Var det bara cirtontarteletterna
som togs?

BAGERIÄGARE:

Nej,

Allt, tarteletter, ingredienser, recepten
på dem

Allt! Polisen är på väg.
Men alltså kan du tänka dej! Dom sa att vi
är inte är det enda bageriet som blivit
rånade inatt. Tycker inte du att det är
helt fruktansvärt!

3

Del 4-En vilja

Berättelse

Den första december. Hela staden var täckt i ett tunt lager frost. Pierre var i full färd med att rollsätta sin pjäs. Han hade skrivit ut alla roller på ett papper och en lista på personer som han tyckte skulle kunna spela dessa karaktärer. De mindre rollerna var lätta att rollsätta då Pierre redan från början hade vetat vem som skulle spela dem. Han visste även vem som skulle spela huvudkaraktären. Men vad han inte visste var vem som skulle spela huvudkaraktärens Noras sambo, polisen och Noras kollega. Pierre hade under de föregående veckorna frågat tre personer, men han var fortfarande inte säker om han hade gjort rätt val. Pierres stora problem var att han inte var säker om de personkonstellationerna skulle fungera. Orsaken varför han hade utsett just de här personerna att spela dessa roller var för att han trodde att de skulle kunna hitta nya insikter om karaktärerna. Vad han dock inte visste var om hans instinkt var rätt.

Pierre gick flera dagar och funderade på om hans skådespelare verkligen skulle kunna spela de roller han givit dem. En dag då Pierre var ute och gick runt i stan insåg han med en stor glädje att det här egentligen inte var ett problem eftersom alla tre var bra skådespelare och oavsett vilken roll de spelade skulle de bli bra. Det var ett vanligt problem i Pierres liv. Han kunde sitta i timmar och fundera på problem som egentligen inte var det. Trots att han var medveten om sin fäbless kunde det hända att han ibland halkade in på den tankebanan då han minst anade det.

Han hade fått skådespelare för varje roll men märkte snabbt att han inte hade så mycket tid att spela in på som han hade velat. Problemet var att de inte hade tillräckligt med tid att ägna sig åt hans projekt. Därför hade han en reservplan. Planen gick ut på att spela in alla var för sej. På det sättet skulle han inte behöva kräva så mycket tid av varje involverad. Inspelningens första dag hade börjat. Han var nervös men samtidigt förväntansfull. Han hade bestämt att det skulle bli lättare att spela in hemma hos sig fastän han hade möjlighet att spela in i en riktig studio. Orsaken till hans beslut låg i att studion låg hundra kilometer från staden där majoriteten av han och skådespelarna bodde och han trodde att skådespelarna inte vara villiga att åka fram och tillbaka bara för en inspelning.

Den första inspelningen gick enligt Pierre bättre än förväntat och den andra likaså. Men när han den andra dagen satt och åt middag fick han ett textmeddelande som rubbade alla hans planer. Meddelandet var från en vän till Pierre som också skulle vara med i projektet. Han tyckte att Pierre hade totalt fel med att spela in alla var för sig eftersom han menade att då kunde de inte spela mot varandra.

Det var nåt i det som Pierre höll med om, men han visste inte vad. Till slut gav han upp och reste sig från stolen, satte på sig vinterjackan och steg ut i kylan. Han behövde fundera vilket var något han visste inte var möjligt där hemma.

Det hade blivit mörkt. Pierre tittade upp mot den klara svarta himlen. Han såg sig omkring, inte en levande själ syntes till. Pierre började gå mot parken. En liten röst inuti honom sade att det kanske skulle klarna för honom om han satte sig ner där. Pierre satte sig ner på första bästa parkbänk. Därifrån kunde han se hela parken. Han såg hur staden sträckte ut sig framför honom och fyllde hans huvud med möjligheter. Plötsligt förstod han vad som hade grämt honom. Han tog fram ett litet anteckningsblock samt en penna ur fickan och började skriva. På några sekunder hade han skrivit klart och satte nu pennan och anteckningsblocket tillbaka i jackfickan.

Det han hade framför sig var ett nytt schema med nya tider, som Pierre var hundra procent säker på skulle fungera för sina skådespelare.

Pierre var alldeles andfådd då han flämtandes klampade in i lägenheten. Nu hade han bråttom. Han skulle meddela alla om de förändringar som hade skett.

Pierres ursprungliga plan om att spela in alla var för sig skulle ha fungerat, men den hade ett stort problem. På parkbänken insåg Pierre nämligen att även om inspelningstiden skulle vara samma skulle klippningstiden vara dubbelt så lång om han spelade in alla för sig än om han skulle spela in personerna i samma scen tillsammans. Och det var denna insikt som fick Pierre att förstå att han utan att veta nästan höll på att förstöra hela projektet.

Resten av veckan gick enligt den nya planen. Alla karaktärer som vistades i samma utrymme under samma scen skulle spelas in på samma gång. Nu fick Pierre en konkret bekräftelse på att han var på rätt spår. Han märkte med glädje hur replikerna kom till liv när hans skådespelare kunde ta impulser från varandra. Pierres glädje höll i sig under resten av inspelningsveckan och när den sista repliken hade bandats in var den första halvan klar. Pierre visste att det största arbetet fortfarande var framför honom dvs. klippningen, men det ville han inte tänka på nu.

Det började närma sig juletider och han skulle åka till sina föräldrar för att fira jul. Under jultiden skulle han börja klippa det han spelat in.

Men nu när han satt ensam i sin lägenhet började en känsla av oro krypa fram ur hans undermedvetna. Han hade vid det här laget spenderat en massa tid och kraft för att göra sin morfars projekt till en verklighet men till vilket pris. "Är det här verkligen nödvändigt och vad skulle morfar tycka om det" tänkte Pierre när han satt på sängkanten och stirrade ut genom fönstret mot stadens tak. Han hade en stark känsla att hans projekt var alldeles för stort och att han eldade för kråkorna. Pierre svepte snabbt bort tanken. Han hade lärt sig att

sådana tankar bara ställer till med kaos i huvudet, något som han inte hade tid för. Nu skulle han resa iväg för att fira jul och efter julen skulle den andra delen av hans projekt börja, "klippningsdelen", och han kunde knappt vänta med att börja.

Den andra veckan i december började jag spela in mitt hörspel.

Inspelningsperioden räckte endast en vecka med vissa undantag av omtagningar senare i processen. På grund av att största delen av mina skådespelare hade sina slutarbeten att tänka på hade de inte den tiden som skulle ha krävts att åka till skolans studio i Campus Allegro i Jakobstad. Därför fick jag kompromissa och spela in i min lägenhet istället. Förutom det hade jag inte utrustningen att spela in “på plats” och även om jag hade möjligheten skulle det ha tagit för mycket tid. Det här ledde till att ljudet av skådespelarna blev i stort sett lika oberoende var de befann sig i hörspelet. Det här poängterades bl.a. ut av min granskare efter att jag första gången hade spelat upp mitt hörspel.

Jag började inspelningsveckan med att spela in var och en för sig. Det här gjorde jag för att jag inte ville ta för mycket tid av mina klasskamrater som var med i föreställningen. Det här ledde dock till oanade problem som jag inte skulle ha märkt om inte en av mina kurskamrater hade sagt att det var ett dumt val. Han menade att jag gick miste om interaktionerna mellan karaktärerna i scenen. Jag hade vid det här tillfället bara spelat in två personer, som hade mindre roller så jag kunde ändra på det. Resultatet blev märkbart bättre eftersom skådespelarna kunde spela mot varandra och lägga till detaljer som inte skulle funnits där om de hade stått där för sig själva. Förutom det sparade jag tid i klippningsfasen då det gick betydligt snabbare att klippa scenerna som spelades in med två skådespelare än med en.

Under inspelningarna kunde det hända att vissa skådespelare frös till eller staplade på replikerna ovanligt ofta när mikrofonen var på. Det här var något som jag kände till från mitt eget musicerande. Oavsett hur bra jag kunde spela min del i låten gjorde jag ändå en massa misstag då mikrofonen sattes på.

“Many actors, when new to radio, are inhibited by the microphone. Try to learn as quickly as possible to overcome any fear. It won’t bite...” (Macloughlin, 2008, s150)²

Med den tanken i bakhuvudet försökte jag skapa en miljö där ingen tolkning av texten var dålig. Då det körde fast sig ordentligt kunde vi dra en förhöjd version eller ta om repliken på olika konstiga sätt för att sedan kunna framföra repliken på ett naturligt sätt. Det sista

---

² The Radio Drama Handbook: Audio Drama in Context and Practice (Hand & Traynor, 2011, s. 187)

exemplet var speciellt viktigt för mig när jag spelade in vissa skilt för sig och de inte hade någon medspelare att bolla med.

Hela inspelningsveckan präglades av tidsbrist. Så här i efterhand tänker jag att jag borde ha börjat jobba med manuset redan under september månad så att jag skulle ha kunnat börja spela in redan i oktober. Då skulle jag haft mer tid och kunnat använda mig av skolans studio och även kunnat spela in utomhusscenerna "på plats" i stan. Dessutom skulle jag ha kunnat ägna tid åt arbete med hela ensemblen.

När det kommer till att regissera känner jag mig fortfarande väldigt osäker och jag vet att det var därför jag valde att jobba med ett Hörspel eftersom jag känner att jag där hade full kontroll. Under inspelningen använde jag mig ändå av vissa småknep jag lärt mig i Scenkonstutbildningen som t.ex. att uttrycka sig stort för att sen kunna skala ner sitt framträdande. En annan sak som jag gjorde för att minska stressen var att konstant låta "bandet rulla". Även om det i många fall fastnade s.k. "gyllene ögonblick" övervägde det inte den oproportionellt långa tid det tog för mig att klippa upp dessa ibland 20min långa ljudfiler.

Den tredje januari 2001. Pierre satte sig ner vid sin dator. Framför sig hade han allt han hade spelat in under föregående vecka. Under en vecka hade han flera timmar av dialog, som skulle sorteras. Han visste inte hur länge det skulle ta, men han gissade att det åtminstone skulle ta ca fem dagar att sortera alla repliker i scener. Eftersom Pierre hade spelat in alla scener i en eller flera tagningar utan att byta kanal blev han tvungen att först separera alla repliker och stycken som hängde ihop från samma scener och sedan placera in dem i nya projekt. Det här var ett tidskrävande arbete. Att klippa ut och sortera alla repliker och delar tog längre än vad Pierre hade förväntat. I hela sju dagar satt Pierre och sorterade scener och när veckan var slut var alla scener i skilda projekt och sorterade.

Att sortera ljudklipp var för Pierre den minst kreativa processen hittills och han ville bara få det hela undanstökat. Samtidigt fanns det något meditativt i att sitta och sortera även om den meditativa tillvaron avbröts med tankar om att han inte hade mycket tid kvar.

Det var ett problem som hade följt med Pierre under den senare delen av projektet. Det fanns helt enkelt inte tillräckligt med tid. Han var medveten om att han inte skulle ha råd med att sitta och fila på projektet hur länge som helst. Förr eller senare skulle han bli tvungen att bli klar och försöka sälja radiodramat. Tanken på det hade tidvis förlamat honom men i det här skedet hade han inget annat val än att trycka undan dessa känslor och bara fortsätta.

Klockan var nio på morgonen. Väckarklockan skrämde upp Pierre ur sängen. Han gick med raska steg mot sitt skrivbord via köket där han tillredde sig en ostsmörgås och fortsatte till skrivbordet där han satte sig ner. Nu när allt det icke konstnärliga var avklarat stod han framför den största utmaningen, att pussla ihop allt. Pierre började med att gå igenom alla scener från den första till den sista och placera ut dialogen. Han lyssnade igenom alla variationer av en replik eller avsnitt och valde ut den bästa versionen. Det han avskydde mest var då bara delar av repliker eller avsnitt fungerade så han blev tvungen att gå in och klippa och klistra i dem så att de skulle passa in i själva scenen. Även om det här var ett psykiskt tungt jobb var det inte lika stressande som sorteringsprocessen. Pierre kände sig lättad över att ha absolut kontroll hur slutprodukten skulle "se ut".

Samtidigt var det just det som skrämde honom. Eftersom han gjort allt från manus till regi och klippning kände han sig låst i sitt eget tänkande. De här farhågorna dök främst upp då han hade kört fast. "Tänk om jag hade någon annan att bolla idéer med" kunde han tänka när han inte visste hur en replik skulle gå eller då han inte visste vilken känsla han ville

förmedla med den scenen han höll på med. "Det skulle vara bra att jobba med någon annan och dela ansvaret för föreställningen. Någon som skulle vara lika insatt i projektet som jag" kunde han tänka då kvällarna blev sena.

Den tionde januari kom kölden till stan. Den träffade staden med en sådan kraft att den färgade alla gator, hus, lyktstolpar och träd vita. På en natt tystnade gatorna. Staden låg som öde under vinterns våld.

Pierre satt inne i sin lägenhet. Han ogillade kylan som gjorde varje utomhusvistelse till en kamp på liv och död. Däremot var det kalla vädret en god orsak till att sitta inne och fortsätta jobba med projektet. Pierre hade kommit in på slutsträckan. Nu skulle han lägga in ljudeffekter och miljöer som skulle blåsa liv i hela pjäsen.

Pierres ursprungliga idé var att spela in alla ljudeffekter själv. Den idén blev han tyvärr tvungen att skrota då han inte hade tid. Det näst bästa alternativet var att skaffa förinspelade ljudeffekter. Pierre hade hittat ett ljudbibliotek där det fanns hundratusentals olika ljud och miljöer från olika delar av världen. Han tyckte inte om idén att använda förinspelat material men eftersom det var det enda alternativet fick han nöja sig med det. Pierre lade in ljudeffekter från den första scenen till den sista. Först flyttade han all dialog och alla scener i ett och samma projekt där han även färgmarkerade alla spår och scener så han skulle veta var en scen började och en annan slutade. Sedan lade han in ljudeffekter allt eftersom. Att lägga in ljudeffekter var något som Pierre tyckte väldigt mycket om. Han tyckte speciellt mycket om att gå igenom ljudklippen och leta rätt på den rätta kyrkklockan, de rätta fotstegen eller den perfekta cafésmiljön.

Det första Pierre märkte när han skulle placera ut miljöljud var att det sällan gick att lägga ut fullständiga miljöljud som beskrev hela miljön. Han kunde inte förstå varför ett ljudklipp från en lägenhet inte fungerade med dialogen. Han lutade sig tillbaka i stolen och funderade. Plötsligt slog det honom att det helt enkelt var för mycket information i ljudklippet och att istället för att försöka beskriva hela miljön skulle han plocka ut en enda aspekt av rummets "ljud" - t.ex. ett kylskåpsljud. Bekräftelsen kom nästan genast då han prövade kylskåpsljudet och plötsligt stod han i lägenheten där ett par diskuterade.

Pierre kämpade emot tiden. Fastän han höll på från morgon till kväll tycktes materialet aldrig bli klart. Varje gång han lyssnade igenom scenerna fann han tio nya saker som han kunde rätta till och när han hade gjort det fann han tio nya fundamentala fel. Tidigare hade det krossat honom, men eftersom tiden var knapp lade han alla känslor av panik på hyllan. Till slut var allt klart. Även om Pierre hade en stark känsla av att han skulle ha kunnat göra mer visste han att det var klart. Nu återstod bara att visa upp vad han hade

gjort. En del av honom skrek “gör det inte, den är säkert inte så bra” och en annan del av honom sa “spela upp det bara och om det går dåligt så går det dåligt men du vet inte förrän du har provat”. Pierre visste att han skulle bli tvungen att spela upp det han hade gjort ändå och struntade i den första rösten. Han tryckte på exporteringsknappen på sin dator som omvandlade hans projekt till en enda ljudfil. Nu återstod det bara att spela upp pjäsen och göra hans morfars dröm till verklighet.

Jag började med att klippa mitt slutarbete i slutet av december. Richard J Hand och Mary Traynor¹ (*Traynor & Hand, 2011, s.200*) räknar upp den vanligaste rangordningen för klippningsarbetet.

1. Dela in alla ljudklipp i separata scener och spara varje scen som separata filer.
2. Arbeta med en scen åt gången:
  1. Korrigera nivåerna (volym mm.). Gallra bort så bara det klipp man behöver finns kvar.
  2. Lägg till bakgrundsljud och ljudeffekter.
  3. Lägg på ljudfiler och reverb.
  4. Mixning: Lyssna igenom och kolla att bakgrundsljudens och ljudeffekternas ljudvolymmer passar in med talspåret.
  5. Avtona, framtona bakgrundsljuden och ljudeffekter efter behov med undantag av början och slutet av scenen.
  6. Mixa ner alla ljudspår till ett enda spår.
  7. Avtona och framtona båda ändarna av scenen.
  8. Namnge och spara ljudspåret.
3. Samla alla mixade scener.
4. Lägg in avtoningar, framtoningar, pauser, crossfade eller musik mellan scenerna efter eget behov.
5. Mixa ihop alla scener till ett enda ljudspår.
6. Namnge och spara ljudspåret.

Om jag hade läst den här mallen innan jag började klippa mitt slutarbete hade min process gått betydligt fortare. Den största skillnaden mellan mallen och min process var att jag inte mixade ihop de enskilda scenerna. Det ledde i sin tur till att jag blev tvungen att flytta omkring flera ljudspår på samma gång vilket gjorde att det blev väldigt råddigt att t.ex. samla alla scener i ett och samma projekt först på slutet. Jag byggde upp varje enskild scen med replikerna som grund. När replikerna var på plats flyttade jag hela scenen till ett nytt projekt, där jag samlade alla scener jag hade klippt. Resultatet blev att jag hade ett projekt fullt med ljudfiler och även om jag hade färgkodat alla ljudspår från samma scen var det ändå svårt att veta var en scen började och slutade. Jag hade valt att lägga till bakgrundsljuden och effekterna sist då alla scenerna var samlade. Det här blev krångligt för att jag hade så många ljudspår att det blev en enda röra och det var svårt att se exakt var alla ljudspår låg i relation till varandra. Förutom det var det svårt vara gå in i detalj eftersom jag hade alla scener i ett och samma projekt. Jag tror att om jag hade följt Traynors & Hands mall hade min klippningsprocess blivit lättare och kortare. Jag hade dessutom kunnat fokusera på replikerna, bakgrundsljuden och effekterna en scen i taget och därigenom kunnat fokusera mera på detaljerna.

Under feedbacksamtalet med min granskare efter första spelningen av mitt hörspel fick jag bekräftat hur viktiga de små detaljerna var i ett hörspel. Här kommer två exempel på viktiga detaljer som han pekade ut:

Det första exemplet var taget ur en jaktscen. Huvudkaraktären Nora sprang efter skurken "The French Thug" i berättelsen. Jakten började vid ett torg och slutade uppe på en bro och tonade fram och ut bakgrunden allteftersom de förflyttade sig genom staden. Jag hade lagt in en signal för brospärrarna men hade inte tonat in den. Resultatet blev att Nora och bakgrunden rörde på sig men signalen var stationär och hamnade utanför själva händelsen. Efter att ha framtonat brospärrsignalen gav det en bild av att Nora närmade sig den. Det andra exemplet var taget ur en scen när polisen Hugo och försäkringsutredaren Christian skall slå till mot en affär mellan skurken "The French Thug" och en kund. Scenen utspelades vid stranden av en å i staden. I bakgrunden kunde man höra en polissiren, något som jag inte hade lagt märke till. Det här var ett logikfel eftersom skurkarna inte skulle ha stannat kvar om de hörde polissirener i närheten.

I boken *Skådespelarens musikalitet (Sven Bjerstedt, 2017, s147)* intervjuas bl.a. skådespelaren och regissören Tobias Theorell om musikalitet inom skådespeleri och teater. I ett stycke om regi citerar han sin mentor Radu Penciulescu "det svåraste med att vara regissör är att se vad man ser och inte vad man vill se". Theorell fortsätter med att berätta vidare om vikten att ha en distans till sitt arbete för att verkligen se vad som händer i scenerna. Det här har varit speciellt viktigt för mig under klippningsfasen. Eftersom jag jobbade med ett inspelat material var det lättare att hålla sig objektivt eftersom jag kunde luta mig tillbaka och lyssna. Jag har rätt kort koncentrationsförmåga och har märkt att det har varit ett ganska bra sätt för mig att veta om något inte fungerar. Om jag börjar tappa koncentrationen eller känner mig uttråkad vet jag att jag borde klippa eller ändra något där. Robert Arnold från Chatterbox Audio Theatre (*Hand & Traynor, 2011, s.157*) säger att man lär sig en massa om att göra ett hörspel bara genom att lyssna. Han menar att genom att lyssna på både bra och dåliga hörspel utvecklar man sin förmåga att veta vad som fungerar och vad som inte gör det.

Att hålla distans och att lära sig genom att konsumera konstformen har nästan varit den viktigaste delen i mitt slutarbete. Jag upplever att jag har gjort hela mitt slutarbete utgående från dessa principer.

Avslutning

Att göra ett radiodrama har varit utmanande upplevelse för mig. Det svåraste har varit att hitta balansen med hur detaljerad jag kan vara. Vad är viktigt för publiken att veta och vilka detaljer som är fullständigt onödiga och bara förvirrande? Den här frågan har följt med mig under hela min process men även fortsatt i mitt skriftliga examensarbete. I ett så exakt medium som radiodrama där varje detalj kan vara avgörande för berättelsens kvalitet har det varit svårt att bedöma vilka detaljer som varit viktiga och vilka som varit onödiga. Mitt mål för framtiden är att försöka hitta den balansen. Under mitt möte med min granskare efter det första framförandet av mitt radiohörspel föreslog han att jag skulle kunna intervjua personer i branschen och skriva mitt slutarbete utifrån dessa intervjuer. Även om jag blev mycket inspirerad av idén visste jag inte vad jag ville fråga dem om. Efter att ha gått omkring med hela slutarbetsprocessen i huvudet flera månader nu vet jag tillräckligt för att veta vilka frågor jag skulle ställa dem.

Bilaga

À bon chat, bon rat

Rollista

Nora Dubois

Léa

Hugo Morel

Christian Holdt

Camille

Pär Silja (nyhetsankare)

Bageriägare

Jobbare (polis)

Bageriexpedit

Yrjö Puu (Programledare)

Domare

Poliser

Polis 2

Scen 1

INT. NORAS HEM - MORGON

Klockan tickar- fade in, väckarklockan ringer, börjar spela
Wake Up Everybody

Montage

Nora sätter sig upp i sängen stänger av väckarklockan,
klättrar ner för trappan, duschar, fönar håret, (klär på
sig), äter morgonmål, klättrar upp för trappan

NORA:

Gomorrón Léa (*puss*)

LÉA:

(*morgonljud*) vart skall du?

NORA:

Jag skall på jobb. Dom på kontoret har bett
mig att reda ut några försäkrings grejer.

LÉA:

Vi syns när du kommer hem.

NORA:

Jo, Älskar dig

Nora klättrar ner för trappan, öppnar dörren till korridoren,
går längs med korridoren nerför trappan, ut på innergården
och ut igenom porten till gatan.

(Musik Stopp)

(Stadsljud)

Scen 2a

EXT. BAGERI 48 - MORGON

Utanför bageri 48. Stadsljud, dörr till bageriet öppnas, Nora stiger in i bageriet. Hon går fram till kassan.

INT. BAGERI 48 - MORGON

NORA:

Hej! Nora Dubois från försäkringsbyrån
Astraea.

Jag förstod att ni hade haft inbrott under
morgonnatten.

BAGERIEXPEDIT:

Jättebra! Vänta lite (hojtar)
försäkringsutredaren är här!

BAGERIÄGARE:

Hej! Paula Remy, bageriägare,
vad kul att ni kunde komma så tidigt.
Ja alla är borta!

NORA:

Alla?

BAGERIÄGARE:

Alla citron tarteletter är borta!

NORA:

Jaha

(antecknar)

Var det bara citrontarteletterna
som togs?

BAGERIÄGARE:

Nej,

Allt, tarteletter, ingredienser, recepten på
dem

Allt! Polisen är på väg.

Men alltså kan du tänka dej! Dom sa att vi
är inte är det enda bageriet som blivit
rånade i natt. Tycker inte du att det är helt
fruktansvärt!

NORA:

Absolut

(antecknar)

Kom ihåg sen att skicka in de exakta värdena
på stöldgodset när du har dem.
Förresten nämnde polisen någon tid för när de
skulle komma?

BAGERIÄGARE:

Ja han borde vara här redan men (dörr öppnas)
där e han!

(Polisen går fram skakar hand Bageriägaren
och sen med Nora)

HUGO:
Hej! Hugo Morel från Polisen

Scen 2b

(Flashback)

INT. KONFERENSRUM - MORGON

CHEF:
Gomorrön allesammans!
Dagens agenda för morgonmötet är polisens
överlåtande av mindre kriminella utredningar.
I mailet, som skickats till er inkorg för
några veckor sedan, stod det att vi på
Astraea har blivit valda av polisen att ta
över undersökningar av mindre kriminella
brott av finansiellt slag.
Det betyder att vi från och med inkommande
måndag officiellt kommer att ta över deras
utredningar, pågående och kommande.
Vi kommer att ha en 4 veckor lång
övergångsperiod assisterade av polisen. De
som anmält sig till den kommande
utredningsavdelningen kommer att tränas under
den tiden.
Jag och resten av ledningen har pratat med
Christian Holdt
(alla vänder sig mot honom)

CHEF: (*forts.*)
och han har gått med på att leda denna
avdelning.
(applåder)

Scen 2c

INT. BAGERI - MORGON

HUGO:
Hej! Hugo Morel från Polisen
Jag trodde att Christian- (Holdt skulle vara
här.)

NORA:
Han är upptagen så jag kommer att hoppa in
för honom.

HUGO:
Gave bien!

NORA:

Ja, alltså bageriägaren sa att det här inte är det enda bageriet som blivit rånat.

HUGO:

Ja det stämmer.

Tre inatt och över 30 totalt under den senaste månaden.

Vid varje inbrott har alla citrontarteletter samt ingredienser och redskap blivit stulna och i vissa fall även recepten.

Visst stämmer detaljerna med vad som skett här?

NORA:

Jo allt var borta.

(Paus)

Men varför?

HUGO:

Varför?

NORA:

Ja det finns väl inget värde i citrontarteletter eller?

HUGO:

Ja det skulle man kunna tro!

Jag har gått igenom varje bageriinbrott som skett under det senaste månaderna och jag har lagt märke till några konstiga samband mellan alla rån.

Alla rånen skedde under morgonnatten, stöldgodset var samma i alla bagerier och efter att bagerierna blivit rånade tog det ett antal veckor innan de började sälja citrontarteletter igen men den här gången till ett högre pris.

NORA:

Var det allt?

HUGO:

Nej en sak till. Jag vet inte vilka de är som begår brotten men den som leder hela verksamheten kallar sig för The French Thug. Varje kriminell vi tagit fast under den senaste månaden har haft med sig en tartelettform med orden The French Thug stämplade på sig.

Så nu vet du allt jag vet.

NORA:

The French Thug?

HUGO:

Det är inte jag som har kommit på namnet.

NORA:

Vad sägs om jag går igenom brottsplatsen och så möts vi imorgon på kontoret eller förlåt du ska väl handleda så allt går rätt till.

HUGO:

Du kan nog gå igenom den ensam om du vill.
Det är inte en så högt prioriterad brottsplats. Kom bara ihåg att dokumentera allt som du hittar och ring om det är något du undrar över.

NORA:

Tack! det gör jag.

HUGO:

Då ses vi imorgon på kontoret

(Hugo går ut genom bageridörren, Nora blir kvar, dörren stängs)

Scen 3

INT. NORAS KÖK - MORGON

Radio:

PÄR SILJA:

Det här är nyheterna kl. halv nio. God morgon. 3 stölder har begåtts vid 3 separata bagerier i stan. Enligt en anonym källa har ett 30 tal liknande brott skett under den senaste månaden. Det som stulits är bageriernas citrontarteletter samt recepten till dessa. Vi har även genom ytterligare en källa fått kännedom om en hemlig lokal där dessa tarteletter säljs till de som är villiga att betala, dessa påståenden är för tillfället obekräftade. Citrontarteletten har varit den här regionens signaturrett sedan tidigt 1700-tal men har i och med stölderna fått sig en riktig smäll då även väletablerade bagerier hotas att gå i konkurs. Enligt Polisens talesperson kommer polisen att överlåta de ekonomiska brottsutredningarna åt försäkringsbolaget Astraea

LÉA:

Det är där du jobbar!

NORA:
Shhh! Vänta!

RADIO:
Pär Silja(forts.):
som förväntas ta över fallet av polisen. De
har än så länge inte bekräftat eller
offentliggjort sin undersökning och vi på
redaktionen hoppas att de tar sig ett stadigt
grepp i kragen och ser till att de som begått
dessa övergrepp mot vår regions symbol och
stolthet får stå till svars.
och nu går vi över till de övriga nyheterna.....

(Radion stängs av)

LÉA:
Är du med i undersökningen!

NORA:
Du vet att jag inte kan säga om jag är

LÉA:
Så du är alltså

NORA:
Nä-
(kort paus)
Okej men du får inte berätta.

LÉA:
Jag visste de!
Nej, jag säger inget

NORA:
du får inte berätta,
lova!

LÉA:
Nej, jag lovar,
inget

(paus)

NORA:
Gick det bra på arbetsintervjun igår?

LÉA:
Nej, Dom hade redan bestämt sig för en annan.

NORA:

Ahhh. synd. Men du Om du vill så kan jag
fråga polisen om det finns lediga
jobbplatser.

LÉA:
Kan du det?

NORA:
Javisst

LÉA:
Va?! tack!

NORA:
Ingen fara

LÉA:
Tack! I owe you!

(paus)

Vet du att filmen "Totte den fula finnen" har
premiär idag?

NORA:
Nej

LÉA:
Vi skulle kunna gå och titta på den. Det står
att den handlar om en finne som har bott i en
håla hela sitt liv men som under en
livsförklämmande

(Kort paus)

händelse blir tvungen att hitta sig själv i
den stora vida världen.

NORA:
Jo, visst, när?

LÉA:
Vad sägs som idag! det finns fortfarande
platser.

NORA:
Idag låter bra. Du kan fast boka nu
(telefonen ringer)
mmm. okej
Det var från kontoret måste gå men vi träffas
utanför bion okej?

Scen 4

EXT. KONTORET -FÖRMIDDAG

(Kontoret, en stor folkmassa står nedanför på gatan. De håller plakat med citrontarteletter på och hojtar ramsor om att ta tillbaks tarteletten.)

(Nora trycker sig fram genom folkmassan, som skriker och aggressivt frågar varför de inte ännu kommit ett officiellt uttalande)

INT. KONTORET - FÖRMIDDAG

(Nora kommer in på kontoret. TM travar nervöst från ena sidan till den andra sidan av rummet.)

HUGO:

Hur fick nyheterna veta det här?!

NORA:

Dom har väl sina metoder.

HUGO:

Kanske, men en sak är i alla fall säker,
den här stan tycker väldigt mycket om sina
bakelser.

NORA:

Tillräckligt för att luska ut att Christian
är den som egentligen leder den här
undersökningen. Vad skall vi göra? Christian
kommer inte tillbaks förrän om någon vecka
och jag har inte fått tag på honom.

HUGO:

Vi kunde låta polisen ta över utredningen

NORA:

Nej! Det skulle se ut som ett misslyckande
från både er och vår sida om vi inte lyckas
hålla i en utredning i mer än några dagar.

Hugo:

Mmm... Du har rätt men vi måste åtminstone
utöka utredningsstyrkan. Vad sägs om hälften
era, hälften våra

NORA:

Det låter bra men-

(Noras telefonen ringer)
Satans nyheters telefonhelvetes-
Hej! försäkringsbyrån Astraëa, Nora Dubois
här!

(Telefon)

CAMILLE(TIPSARE):
Jag har lite information om fallet som kanske
skulle intressera dej.

NORA:
Vem är det?

CAMILLE(TIPSARE):
Du vet nog!
Möt mig vid klocktornet 12:30, ensam.

(tipsaren lägger på)

HUGO:
Vem var det?

NORA:
Det var nån som sa att den eventuellt visste
något fallet och ville träffas kl 12:30 under
klocktornet.

HUGO:
Nu på dagen?

NORA:
Nej på natten

Hugo:
Gavé bien! Då går vi och träffar hen då.

NORA:
Nej tipsaren sa att jag skulle komma ensam.

HUGO:
Och du tänker gå ändå?

NORA:
Jo

HUGO:
okej, men ta med radion så du kan kalla in
om de urartar sig. Men vad sägs om att jag då
sätter ihop undersökningsgruppen och du går
till bagerierna.

NORA:
Går bra för mig
Förresten jag har en fråga

Scen 5a

EXT. KLOCKTORNET - NATT

Efter filmen, Nora och Léa kommer ut på gatan.

LÉA:
Den var ju...

NORA:
Ja
(kort paus)
intressant

LÉA:
Du, frågade du om det fanns lediga platser

NORA:
Jo

LÉA:
och?

NORA:
Det finns,
Dom behöver en skissartist

LÉA:
Men det passar ju mig perfekt!

NORA:
Ja vet! Så jag föreslog dej och det enda du
behöver göra är att skicka in några
provbilder.

LÉA:
Är de allt?

NORA:
Jo,
jag skall gå och träffa en tipsare vid som
vet mer om TFT, du kan ju göra en skiss
utifrån dennes beskrivning.

LÉA:
Jo varför inte!

(Nora kollar på klockan och märker att hon är
nästan försenad)

NORA:

Skitt! Hej! jag måste springa men vi ses på
morgonen då

LÉA:

Men (kort paus) okej hejdå älskar dig!

NORA:

Det samma!

Nora springer allt vad hon kan och kommer andfådd fram till
klocktornet. Hon tittar sej omkring tills hon plötsligt ser
en mörk figur som står inuti klocktornet. Nora går raskt fram
över torget och upp för trapporna

CAMILLE(TIPSARE):

Är det du som är Nora?

NORA:

Jo. Du sade att du hade information om TFT

CAMILLE(TIPSARE):

Jo

(paus)

Jag vet vem TFT är?

NORA:

Va?!

CAMILLE(TIPSARE):

Shhh! inte så högt

NORA:

Vem är det?

CAMILLE(TIPSARE):

Vänta

(kort paus)

Närsomhelst

(kort paus)

ser du där borta vid bageriet.
den där personen med mössa och svart
dunkappa?

NORA:

Ja

(kort paus)

Är det TFT?

CAMILLE(TIPSARE):

Jo

NORA:

Är du säker?

CAMILLE(TIPSARE):

Jo

NORA:

okej

(Nora går med bestämda steg ner för trappan och närmar sig bestämt främlingen i den svarta kappan. Då får hen syn på Nora)

NORA:

Hej! försäkrings. äh fan! stanna!

Scen 5b

Ext. STAN - NATT

Nora springer efter TFT ut ur torget, ut på gågatan över bron till andra sidan och sedan längs med ån till bron.

NORA:

Stanna!

Brosirenerna tjuter om att bron skall lyftas upp. Båda två hoppar över bommen och springer mot brons mitt.

VÄKTARE:

Hej! du får inte vara här!
Bron skall lyft-

NORA:

Försäkringsut- Polisen!

Både Nora och TFT har nått brons mitt som är så högt upphissad att varken TFT eller Nora inte kan ta sig därifrån

NORA:

Så de e du som är The French Thug

CAMILLE(TFT):

(andas kraftigt) Merde!

NORA:

Du kommer ingenstans. Bron är för högt uppe nu för att hoppa.

(Bron stannar till. Båt horn hörs och ljudet från en fartyget blir allt starkare)

NORA:

Nej du kan inte!

CAMILLE(TFT):
Vi får väl se!

Scen 5c

Int. Kontoret - MORGON

NORA:

Och så tog hon ett språng och hoppade över
broräcket precis när båten var nedanför oss
och landade i poolen på övre däck.

HUGO:

Såg du hur hon såg ut?

NORA:

jo

HUGO :

Gavé bien ! Då gör vi så att du beskriver
hennes signalement vidare åt skissartisten,
som du rekommenderade, så berättar jag vidare
det som hänt åt de nya.

Scen 6a

INT. hemma - DAG

Lèa sitter hemma och kollar på något då ytterdörren låses
upp.

LÉA:

Hej! Du kom hem tidigt

NORA:

Mmm...

LÉA:

Vad hände?

NORA:

Jag har en beskrivning på TFT är du beredd på
att teckna loss

LÉA:

Okej
(tar fram papper och penna)
Kör!

Scen 6b

INT. KONTORET - DAG

(mötet)

HUGO:

Hej allihopa! Tack för att ni ville ansluta er till vår utredningsstyrka! Vi har kommit överens med ledningen om att offentliggöra vår utredning vilket betyder presskonferens. Jag kommer inte att hålla den utan Christian Holdt (stiger upp) som har trots semester tagit initiativet att komma in tidigare.
Varsågod

CHRISTIAN:

Tack! Jag mitt namn är alltså Christian och är ansvarig utredare för den här utredningen. Vi kommer alltså att ge en presskonferens. Undertiden vill jag att ni fokuserar på att lokalisera TFT. Jag har förstått att ni har TFTs signalement? Ok de som inte har skall få en kopia och utöver det vill jag att vi sätter upp en officiell tipslinje. Vi kommer även att gå igenom alla brottsplatser och så vill jag att någon undersöker ryktena om lokalen där tarteletterna säljs. Om ingen har något att tillägga förklarar jag mötet avklarat.

INT. KONTORET - Dag

(efter mötet)

CHRISTIAN:

Det där gick bättre än förväntat!

HUGO:

Jo och nu när vi fått ut våra kontaktuppgifter i två omgångar tror jag att folk vet vart de kan ringa.

CHRISTIAN:

Vad menar du två omgångar?

HUGO:

Jag menar nu och under måndagens
nyhetssändning.

CHRISTIAN:
Jag kollade på den och de gav inte ut några
kontaktuppgifter.

Scen 6c

INT. NORAS HEM - DAG

LÉA:
Var det allt

NORA:
Jo

LÉA:
Liknar den The French Thug?

NORA:
Jo, precis sådär såg hon ut!
Jag skannar in bilden och mailar den till
Hugo nu.

LÉA:
Tack för att du hjälper mig

Scen 7

INT. HEMMA - DAG

Léa kollar på nyheterna; de sänder direkt från
presskonferensen.

(nyh.) PÄR SILJA:
och vi går direkt till Börsplatsen där
Polisen och försäkringsfirman() håller sin
presskonferens

CHRISTIAN:
Vi tillsammans med polisen utreder som bäst
citrontartelettstölderna som förpestat denna
region i snart 2 månader nu. Vi har starka
bevis på att det rör sig om en enskild
gärningsperson. Personen i fråga är en kvinna

i 25–30 års åldern. Hon är ca. 170cm lång med kort brunt hår. Personen i fråga går under aliaset The French Thug. Polisens skissartist har med hjälp av dessa signalement mm. satt ihop en bild som ni ser här. Så om ni känner eller råkat/ råkar se personen i fråga kan ni ta kontakt med oss genom polisens hemsida där ni även hittar telefonnumret till vår tipslinje samt vår email adress.

(Nyh.) PÄR SILJA:

Det var alltså presskonferensen från Börsplatsen och jag skulle även vilja tillägga att polisens kontaktuppgifter samt TFTs signalement kan även hittas på vår hemsida. och det här var nyheterna klockan nio, mitt namn är Pär Silja och vi övergår till kulturnyheter.

(jingel)
(bakgrund)

YRJÖ PUU:

Tack! Väldigt spännande! vi på kulturredaktionen hoppas att citrontarteletterna kommer tillbaka till kafferummen så fort som möjligt. Filmen Totte den Fula Finnen delar kritikerna och publiken men har trots det kammat

(Noras Telefonen ringer)
(Radion stängs av)

LÉA:

Nora din telefon ringer

TFT:

Hej! Var e du? jag har stått här och väntat i en kvart redan! kommer du?

LÉA:

Det här är Léa letar du efter Nora?

TFT:

Oj förlåt! fel nummer

LÉA:

Ingen fara

(TFT avslutar samtalet)

Scen 8

INT.KONTORET - EFTERMIDDAG

(telefoner ringer; hektisk stämning)

JOBBARE:

Hugo vi har fått information om fyra möjliga adresser för den svarta marknaden. Vi har dessutom fått information om en eventuell affär som skall ske i kväll vid bron.

HUGO:

Bra! Nämdes det någon exakt tidpunkt för affären?

JOBBARE:

Nej, men vi har fått höra från flera källor att den är stor affär mellan The French Thug och en annan köpare.

HUGO:

Jättebra! Jag och Nora tar oss en titt i kväll. Bra gjort! fortsätt jobba

Scen 9a

Int. Hemma - EFTERMIDDAG

(Noras telefon ringer och Léa plockar upp.)

LÉA:

Hej:

Hej Noras telefon Léa här

HUGO:

Hej! det är Hugo Morel från polisen är Nora där?

LÉA:

Nej, hon gick för att fixa något men hon måste ha glömt telefonen

HUGO:

Okej, men meddela henne när hon kommer att ringa mig. Vi behöver henne

LÉA:

Jag skall säga. Ha det bra!

(Léa öppnar kylskåpet och tar fram mat. Då klättrar Nora ner för trappstegen)

NORA:

Vad är klockan?

LÉA:

förresten polisen ringde och frågade var du var

NORA:

Vad ville han?

LÉA:

Han ville att du skulle ringa honom genast.

NORA:

Vad är klockan?

LÉA:

19:30

NORA:

Va?!

(tar fram telefonen)

fan, fan, fan!

LÉA:

Vad är det?

NORA:
Hinner inte förklara nu
försenad.
Lås dörren efter mig älskling.
(smäller fast dörren efter sig)

Scen 9b

EXT. BRON - KVÄLL

Hugo står vid bron; det är sen kväll. Christian kommer gåendes längs parkstigen mot Hugo

HUGO:
Hej tack för att du kunde komma! Jag försökte kontakta Nora men hon svarade inte. På tal om det. Hon har gjort en väldigt bra insatts som inhoppare för dig.

CHRISTIAN:
Nora?! Jag har inte sagt åt Nora att hon skulle hoppa in för mej. Sa hon det. *

HUGO:
Jo skulle hon inte?

CHRISTIAN:
Va?! Nej! Nora var borta så jag frågade en annan kollega att hoppa in. Var det från henne som vi fick signalementen?

HUGO:
Jo. Men ingen annan än Nora har tagit kontakt med oss.

CHRISTIAN:
Vi måste kolla igenom det senare

HUGO:
Shhh! kolla titta där är TFT!

CHRISTIAN:
Var?

HUGO:
Under bron

CHRISTIAN:
Skall vi ta henne?

HUGO:
Nej vi väntar om det kommer någon annan.
(paus)

(En person i röd kappa kommer gåendes mot
TFT)
Titta! hen med den röda kappan

CHRISTIAN:
Vad gör de? borde vi ta dem?

HUGO:
Vänta de pratar
(Paus)
Nu!

HUGO:
Polis rör er inte

CHRISTIAN:
Den andra springer iväg jag följer efter-

HUGO:
Strunta i hen!
(Hugo springer efter och lyckas ta fast TFT)

CAMILLE (TFT):
Nej vänta lite det är-

HUGO:
Va still det är över!

Cristian kommer springande tillbaka mot Hugo

CHRISTIAN:
Men det är ju

HUGO:
Känner du henne?

Scen 10a

INT. KONTORET - KVÄLL

Hugo och Christian kommer in på polisstationen med TFT i handbojor.

Hugo (till TFT):

Ja hur skall dina kompisar sälja tarteletter nu* va?

CAMILLE(TFT):

men jag är inte-

HUGO:

Tänkte väl det!

(till vakt)

Ta henne till häktet.

(Paus)

HUGO:

Kände du alltså henne?

CHRISTIAN:

Jo, Camille

Hon var kollegan som skulle hoppa in för mej.

(paus)

Så vad har Nora gjort när jag varit borta?

HUGO:

Hon har gått igenom brottsplatserna

CHRISTIAN:

Och vad hittade hon?

HUGO:

Inget, Det var tomt.

CHRISTIAN:

och du tyckte inte att det var konstigt?

HUGO:

Nej hur så?

CHRISTIAN:

Vi råkade nämligen hitta det här vid den senaste brottsplatsen.

HUGO:

Vad står det på lappen?

CHRISTIAN:

Det är en lista med bagerier som vi just har bekräftat blivit bestulna. Här står alla bagerier som blivit rånade under den senaste tiden och samt tid och plats för mötet vi just avbröt.

HUGO:

Så vad har det med Nora att göra?

CHRISTIAN:

Vi har lyckats ta reda på att det var Nora som skrev lappen

HUGO:

Men-

CHRISTIAN:

Hon hoppade in i fallet utan lov. Besökte alla platser ensam och hittade inget fast vi vet att det är väldigt osannolikt att inget skulle ha kommit fram.

HUGO:

Om det du nu har sagt är sant och om hon har rensat brottsplatsen måste vi få veta var hon har gömt bevisen. Jag ringer hennes sambo direkt!

Scen 10b

INT. HEMMA - KVÄLL

(Hugo ringer Léa från kontoret; telefonen ringer)

NORA:

Vem är det?

LÉA:

Hugo från polisen

(kort paus)

NORA:

Svara då

LÉA:

Hej! Léa

HUGO:
Hej det är Hugo Morel från polisen är du
ensam just nu?

LÉA:
Ahhhh

NORA:
Jo

LÉA:
Jo, det är bara jag

HUGO:
Bra! Jag vet att det här kanske kommer som en
chock, men vi har starka misstankar om att
Nora är inblandad i tartelettbrotten som
skett under de senaste veckorna.

LÉA:
Nej! Varför skulle hon vara det?

HUGO:
Det är bara en teori så länge, men bevisen
pekar starkt i hennes riktning.

LÉA:
Vad vill ni då av mig?

HUGO:
Skulle du kunna gå igenom lägenheten och
kolla om du hittar något som inte borde
finnas där. Om du hittar något ta inte i det
med bara händerna. fota föremålen och skicka
bilderna till oss. ring när du letat klart.

LÉA:
Jaa men-

HUGO:
Léa din sambo är misstänkt för grov stöld
utpressning och illegal handel mm. och det
här är ett enkelt sätt att ta reda på
sanningen.

LÉA:
Jag förstår. Jag ringer när jag letat klart

(Léa avslutar samtalet)

NORA:

Okej! vänta några minuter och ring sen
tillbaka

LÉA:
Men borde-

NORA:
Léa du känner mig. Du vet hur mycket du
betyder för mig och du vet att jag aldrig
skulle göra något sådant. Varför skulle jag
ha hjälpt dig om jag var skyldig!

LÉA:
Jo, men-

NORA:
Jag har inte berättat så mycket om vad som
händer på mitt jobb, men det är bara för att
jag inte har vågat.
Jag vet inte-
(kort paus)

LÉA:
Säg vad är det?

NORA:
Hugo
(kort paus)
du vet

LÉA:
ja

NORA:
Han
(avbryter sig)

LÉA:
Ja

NORA:
Han,
jobbar med The French Thug

LÉA:
Va!?

NORA:
Jag anade redan från början att det var nåt
fel med honom. När medierna först fick nys om
vår utredning blev han helt galen. Jag har
aldrig varit så rädd för någon sen jag var
liten. Sen dess har han gjort allt för att
styra utredningen åt ett annat håll. Jag
hörde att de till och med har "fångat The

French Thug". Alla vet att hon är oskyldig
men då jag- (försökte)

LÉA:

Du behöver inte berätta mer nu om det är för
tungt.

NORA:

Jag försökte prata med chefen men hon trodde
inte på mig och då fick Hugo veta att jag
hade berättat och sedan dess har han och
Christian försökt sätta dit mig och han har
säkert manipulerat Christian och fått honom
att tro att jag är skyldig. så fattar du nu
varför?

LÉA:

Det är okej! Jag älskar dig. jag skall ringa
och säga att jag inte hittade något.

Scen 10c

INT. KONTORET - KVÄLL

HUGO:

Okej! Men tack ändå!

CHRISTIAN:

Vad sa hon?

HUGO:

Hon hittade inget
(kort paus)
hon lät väldigt konstig

CHRISTIAN:

Skulle inte förvåna mig

HUGO:

Hur så?

CHRISTIAN:

För att vi ringde och anklagade hans sambo
för att vara en grov kriminell.
Förresten Camille, hon vi tog fast under bron
är inte The French Thug. Vi har inte hittat
nått som kopplar henne till fallet. Tydligen
hade nora mutat henne att hoppa av
utredningen. Hon sa att hon ville avslöja
Nora på egen hand.

HUGO:

Så hon tror att Nora är-

CHRISTIAN:

Jo

Hon hade tagit reda på att Nora drivit en klubblokal på andra sidan ån där tarteletterna säljs.

HUGO:

Men tror du att Nora är ja du vet

CHRISTIAN:

(suckar) jag vet inte

HUGO:

Finns väl bara ett sätt att ta reda på!

(kort paus)

Då så! vi måste förbereda oss. Du och jag och fyra andra av oss beger oss till lokalen. Jag kallar även in insatsstyrkan ifall något skulle gå snett. Om jag gör det kan du kolla exakt vilken lokal vi har att göra med

Scen 11

montage

musik

EXT. LOKALEN - NATT

Polisen gör sig redo. de signalerar åt varandra att de skall slå till

HUGO:

Okej! Då gör vi så här,
Jag och Christian tar huvudentrén och så tar
ni två
lageringången är det klart?

POLISER:

Klart

HUGO:

Gavé bien!

(Int. Lokalen)

(De stormar sedan lokalen)

HUGO:

Polisen!

(paus)

CHRISTIAN:

Fan! Det är ju tomt

(men ingen är där.)

POLISERNA:
Inget här heller!

(Lokalen är förövrigt tom och öde.)

(Då plötsligt stormar en främmande
polisstyrka in och tvingar Hugo och Christian
samt de andra ner på knäna)

POLIS 2:
Polisen! lägg ner vapnen och lägg händerna
bakom ryggen!

INT. DOMSTOLEN - DAG

Nora håller ett anklagande tal där hon presenterar sin berättelse om våldtäkt, stöld och hämnd mot Hugo och mot Christian som hjälpte till med att täcka undan för övergreppen och stölderna som begåtts som täckmantel.

NORA:
och då märkte jag att han försökte sätta dit
mig. Han bad mig att skriva en lapp med alla
bagerier som rånats och några som han
misstänkte skulle rånas. När han ringde min
sambo

(fade över*)

(Int. Polisstationen)
(Hugo och Christian fängslas)

DOMARE:
och härmad förklarar jag utredande polis Hugo
Morell för hot om grov misshandel, grov stöld
samt utpressning till 20 års ovillkorligt
fängelse och Christian Holdt för medvållande
av misshandel, grov stöld samt utpressning
till 15 års ovillkorligt fängelse.

Ext. DOMSTOLEN - EFTERMIDDAG

Nora blir hyllad som en hjälte och får ta över positionen som huvudutredare
(jubel från folkmassa)

PÄR SILJA:
Under det senaste veckorna har vår stad men
framförallt Nora Dubois varit med om en
riktig känsloukarusell som tagit sig igenom
eld och vatten och det rycktas om att hon

kommer att ta över Christian Holdts position
som ansvarig brottsutredare för Astraæa.
(fade ut, musik forts.

Källor

- Hand Richard, J Traynor Mary .2011 *The Radio Drama Handbook: Audio Drama in Context and Practice* .Bloomsbury Academy . London, New York
- Bjerstedt, Sven. 2017. *Skådespelarens musikalitet*. Gidlunds förlag, Halmstad.